

Ozračje naselja Lumbarda kao poticaj za kreiranje kolekcije uzoraka za tekstil

Markovina, Marijeta

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:743054>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

OZRAČJE NASELJA LUMBARDA KAO POTICAJ ZA KREIRANJE KOLEKCIJE
UZORAKA ZA TEKSTIL

MARIJETA MARKOVINA

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

OZRAČJE NASELJA LUMBARDA KAO POTICAJ ZA KREIRANJE KOLEKCIJE
UZORAKA ZA TEKSTIL

Mentorica:

red. prof. art. Andrea Pavetić

Studentica:

MARIJETA MARKOVINA 0117229198

Zagreb, rujan2020.

Temeljna dokumentacijska kartica

Naziv zavoda u kojem je izrađen rad: Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Broj stranica pismenog dijela: 37

Broj slika: 48

Broj literaturnih izvora: 11

Broj likovnih ostvarenja: 15

Članovi povjerenstva:

- izv. prof. dr. sc. Martinia Ira Glogar, predsjednica
- red. prof. art. Andrea Pavetić, mentorica
- izv. prof. art. Koraljka Kovač Dugandžić, članica
- doc. art. Marin Sovar, zamjenikčlanice

Datum predaje rada:

Datum obrane rada:

SAŽETAK

Završni rad pod nazivom „Ozračje naselja Lumbarda kao poticaj za kreiranje kolekcije uzoraka za tekstil” sastoji se od likovnog dijela koji sadržava 15 autorskih uzoraka za tekstil i teoretskog dijela. U teoretskom dijelu rada opisan je osobni doživljaj prirodnog, kulturno-povijesnog, turističkog i gastronomskog ozračja naselja Lumbarda kao neposredni izvor inspiracije za kreiranje autorske kolekcije uzoraka za tekstil, napravljena je likovna analiza kreiranih uzoraka i vizualizacija njihove primjene na različitim tekstilnim i netekstilnim upotrebnim predmetima, opisana je korištena tehnika tiska nadopunjena vizualnom dokumentacijom i opisom procesa tiska kreiranih uzorakana na tekstilne torbe. Zaključno su prezentirani logotip i ambalaža kao vizualni elementi neophodni za uspješan plasman proizvoda na tržište, a prilagođeni potencijanim kupcima - turistima.

Ključne riječi: tekstilni uzorci, tekstilne torbe, digitalni tisak, naselje Lumbarda

ABSTRACT

The final paper entitled „The atmosphere of Lumbarda as an incentive to create a collection of patterns for textiles“ consists of an art part that contains 15 authorial patterns for textiles and theoretical part. The teoretical part of the paper describes the personal experience of natural, cultural – historical, tourist and gastronomic atmosphere of Lumbarda as a direct source of inspiration for creating an author's collection of patterns for textiles, an artistic analysis of created patterns is made and visualisation of their application on various textile and non - textile objects, the printing technique is described, supplemented by visual documentation and a description of the printing process of the created patterns on textile bags. In conclusion, the logo and packaging are presented as visual elements necessary for the successful placement of product on the market, and are adapted to potential buyers – tourists.

Keywords: textile patterns, textile bags, digital printing, Lumbarda settlement

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. LUMBARDA.....	2
2.1. Prirodno-geografska obilježja.....	2
2.1.1. More i otočići.....	3
2.1.2. Pijesak i vinogradi.....	5
2.2. Kulturno-povijesna baština.....	6
2.2.1. Povijest Lumbarde.....	6
2.2.2. Kulturno djelovanje.....	7
2.3. Društveni život.....	11
2.3.1. Život u zajednici.....	11
2.3.2. Običaji.....	12
2.4. Turizam.....	14
2.4.1. Gastronomija i vino.....	14
2.4.2. Događanja ljeti.....	16
3. KOLEKCIJA AUTORSKIH UZORAKA ZA TEKSTIL.....	18
3.1. Prikaz i likovna analiza kreiranih uzoraka za tekstil.....	18
3.2. Vizualizacija primjene kreiranih uzoraka.....	27
3.3. Tisak kreiranih uzoraka tehnikom digitalnog tiska.....	30
3.4. Vizualni identitet za potrebe plasmana na turističkom tržištu.....	35
4. ZAKLJUČAK.....	36
5. POPIS LITERATURE.....	37

1. UVOD

Malo ribarsko mjesto poniklo u okrilju kamena i mora, smješteno na samom rtu istočnog djela otoka Korčule oduvijek je privlačilo ljude svojom ljepotom. Kroz svoju prošlost Lumbarda je bila prostor preklapanja različitih naroda i kultura. Nalazi se na ulazu u Pelješki kanal. Danas Lumbarda ima oko 1200 stanovnika. Oni se bave vinogradarstvom, ribarstvom i klesarstvom, a u novije doba i turizmom. Ozračje naselja Lumbarda u okviru ovog završnog rada predstavlja jedini izvor inspiracije za kreiranje autorske kolekcije uzoraka za tekstil. Iz tog razloga u teorijskom dijelu rada bit će opisana prirodno – geografska obilježja Lumbarde, povijest Lumbarde i kulturno djelovanje njenih žitelja, društveni život zajednice i njeni običaji, te početci i razvoj turizma, a sve s ciljem da se stvori što kvalitetnija ne samo subjektivna, već i objektivna slika Lumbarde, kako bi se njezino ozračje, kojeg čine svi navedeni elementi, moglo što kvalitetnije prenijeti u likovni, kreativni dio ovog završnog rada – likovnu mapu autorskih uzoraka za tekstil, od kojih će neki, tehnikom digitalnog tiska biti preneseni na tekstilne torbe kao suvenir Lumbarde. U teoretskom dijelu bit će napravljena likovna analiza kreiranih uzoraka, te će biti opisan proces digitalnog tiska. Ovaj rad će osim teorijskog dijela sadržavati i likovnu mapu sa autorskim uzorcima namijenjenim za tisak na različite uporabne predmete, a koji će u konačnici biti otisnuti na platnene torbe, koje će nakon realizacije, uz osmišljen vizualni identitet, biti zapravo spremne za plasmana malo turističko tržište Lumbarde.

2. LUMBARDA

2.1. Prirodno-geografska obilježja

Otok Korčula jedan je od većih Jadranskih otoka, a obuhvaća 276 km² s više od 16 tisuća stanovnika. Nalazi se na ulazu u Pelješki kanal, koji razdvaja Korčulu od poluotoka Pelješca. Otok je okružen otočićima zgusnutim uglavnom oko Lumbarde. Otočna prometnica spaja sva mjesta na otoku, od Lumbarde do Vele Luke, u dužini od 50 km. Otok s kopnom povezuju trajektne i ostale brodske linije, a dobro je povezan i s drugim otocima.

Lumbarda je malo, slikovito i životopisno mjesto smješteno na istočnom dijelu otoka Korčule, s oko 1200 stanovnika. Glavni dio sela uvukao se u uvalu Prvi žal, a ostali dijelovi smjestili su se po okolnim brežuljcima Vele i Male glavice, Vele i Male postrana, Kosova, Javića..., između pješčanih uvala Račišće, Tatinja, Bilin žal i Pržina. Sredinu sela ispunja Lumbarajsko polje, vinogradi zasađeni u pjeskovitom tlu, koji su jedan od glavnih obilježja Lumbarde. Obala Lumbarde vrlo je razvedena s dvadesetak većih i manjih otočića i hridi (sl. 1). „Tu čovjek ima dojam kao da će poletjeti u more. Pržinasteuvalice uz more do kojih se spuštaju blagi i pitomi brežuljci daju ovom izvanredno ugodnom kraju slikovitu pitoresknu dražest. Sve tu kao da odiše svjetlom i prozračnošću. Čini se kao da se tu sav otok kupa i sunča i polako spušta u morske dubine.“ (Baničević, 2007.)

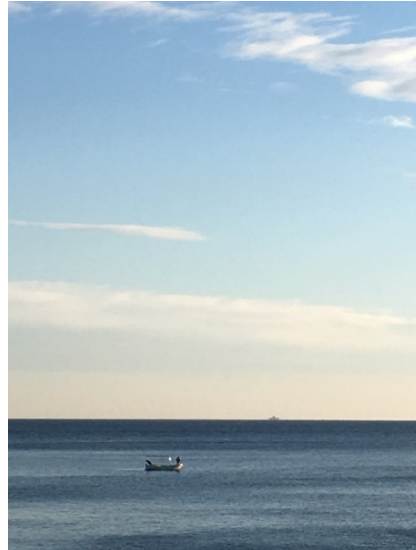
Slika 1: Lumbarda iz ptičje perspektive

2.1.1. More i otočići

Stanovnici Lumbarde jako su povezani s morem, njemu se raduju i od njega žive. Ono je dio njihovog identiteta i postojanja u zajednici. Ljubav prema moru prenosi se s generacije na generaciju, već od malih nogu djeca sama plivaju i rone uz podršku obitelji, a kroz odrastanje odlazak na more postaje svakodnevni ljetni ritual koji okuplja prijatelje. Gotovo svaka obitelj u Lombardi posjeduje barku. Neke od njih su sačuvale svoje životopisne stare drvene barke s unutarnjim motorom (sl. 3), a neke su uložili u plastične, brže barke. Kroz cijelu godinu barka se koristi, ljeti za odmor i uživanje na otočićima i u okolici, a ostatak godine za potrebe ribolova (sl. 4). More je bogato različitim vrstama ribe, lignjama, ježincima, školjkama i rakovima. Neki oblače ronilačko odijelo i spuštaju se u dubine, dok neki velikim mrežama zagrađuju uvale kako bi uhvatili ribu. Ribolov je tradicija, o njemu se govori, raspravlja i prenosi na mlađe generacije. U prvoj uvali, u centru Lumbarde, česti su prizori radosne djece okupljene oko stare mreže koju marljivo raspetljavaju kako bi njom ogradili uvalicu, s nadom dobar ulov (sl. 5, 7). Poput starijih sumještana, i oni žele živjeti od prirodnih resursa svoga kraja, a pritom se i zabaviti. Odlazak na otočiće posebno je iskustvo, svaki od njih priča neku svoju priču, mirisi samoniklog bilja ovdje se miješaju s mirisima mora, cvrčci se neumorno „žale“ na vrućinu, a bogatstvo boja oduzima dah. Vađenje kamena i njegova obrada oblikovale su stoljećima izgled otoka. Drevni kamenolomi otočića Vrnika (sl. 6), Sutvare, Gubavca i Planjaka govore o suživotu čovjeka i prirode i prikazuju posljedice ljudske ruke koja je potpuno i trajno izmijenila vizuru ovoga područja. „Kamen je ovdje živa tvar, iz njega se, govore mnoge predaje, rađa čovjek. Kamen čuva ljudsku toplinu, zadržava čovjekov miris. Ima neka duboka, tajna veza između duše i kamena. Možda baš prolaznost i ranjivost izazivaju čovjeka da u njemu, simbolu vječnosti, klesanjem ostavi svoj trag, svoj trajniji otisak.“ (Belas, 2017.)

Slika 3: Barke na Parapetu

Slika 4: Pogled s Pržine

Slika 5: Mreže su spremne

Slika 6: Kamenolom na Vrniku

Slika 7: Ograđivanje ribe u uvali

2.2.1. Pijesak i vinogradi

Od središta Lumbarde uzbrdo, kroz drvored duda (murvi), put vodi između brežuljaka Male i Vele glavice na sjeveru i Male i Vele postrane na jugu, gdje se smjestilo Lumbarajsko polje. Vinogradi se protežu sa obje strane glavne ceste, tlo je dijelom pržinasto, a dijelom crvenica što ga čini pogodnim za uzgoj vinove loze, maslina i drugih mediteranskih kultura. Pjeskovito tlo godi lozi, a topli pijesak kupcima na obližnjim plažama (sl. 10). Mijene godišnjih doba u vinogradu su čarobne, užitak za sva osjetila. Bogatstvo boja, mirisa i okusa prati prolaznike i zove na kušanje. Poznato autohtono vino „Grk” proizvedeno je od istoimene sorte grožđa koja raste jedino u ovakvom tlu (sl. 8). Grk je sorta bijelog vina koja ima lagani gorki (grk) prizvuk, pa nije sigurno da li svoje ime nosi po tome ili po starim Greima koji su prvi donijeli vinsku kulturu na otok Korčulu. Grk zbog dominantno ženskih cvjetova ne može opstati sam, pa se za uspješno oprašivanje i kvalitetnu rodnost koristi sorta Plavac Mali koja se sadi u neposrednoj blizini (sl. 9). Vino je ovdje jako važno, ono je društveni i kulturološki fenomen ovoga mjesta. Međusobno pomaganje u berbi, rasprave o savršenim omjerima za proizvodnju vina, zajedničke degustacije mladoga vina, ono je što čini ovu zajednicu. Kaže se da je u vinu istina. Za ljude ovog mjesta to je istina u svakom pogledu. Nastavili su tradiciju predaka i unaprijedili je. Oni sada istinski žive s grkom i od njega.

Slika 8: Jematva grka

Slika 9: Plavac mali

Slika 10: Pjeskovito tlo

2.2. Kulturno-povijesna baština

2.2.1. Povijest Lumbarde

Lumbarda je tajanstvena. Njeno ime ostaje nam zagonetka, ne otkriva svoje podrijetlo. Mnogi su je željeli i žudjeli za njenom plodnošću i ljepotom. U pokušajima da je osvoje rijetki su uspijevali. Prvi stanovnici Lumbarde bili su Iliri, koji su otokom vladali tijekom brončanog i željeznog doba. Prodorom grčkih interesa u Jadran, otok je izašao iz anonimnosti i postao poznat kao Korkyra Melaina (crna). Grcima je ovo područje očito bilo od velike važnosti, jer su na Crnoj Korkiri podigli čak dvije svoje naseobine. Ona mlađa, utemeljena je početkom 3. stoljeća, u Lumbardi. O tom povijesnom događaju svjedoči najpoznatiji i najznačajniji antički kameni natpis do sada pronađen na tlu Republike Hrvatske. Riječ je o Lumbarđskoj psefizmi koju čuva Arheološki muzej u Zagrebu (sl. 11). Ovim dekretom utanačene su pojedinosti oko osnivanja kolonije te se doznaje da su lumbarđsku naseobinu utemeljili Grci s otoka Isse na temelju mirnog ugovora s lokalnim Ilirim. Grčka kolonizacija označila je početak kraja ilirske ere na Korčuli, ali stvarnu im je propast donio tek pohod rimskog cara Oktavijana, 35. godine prije Krista. Nakon toga događaja na otok su stigle prve rimske obitelji. Izostanak ranosrednjovjekovnih nalaza svjedoči u prilog pretpostavci da je, po završetku antike,

Lumbarda posve opustjela. Njezino se ime prvi put spominje u Korčulanskom statutu, koji je u prvobitnoj formi sastavljen još 1214. godine. Jedna od njegovih odredbi zabranjuje trajno naseljavanje u Lumbardi i predviđa novčanu kaznu za onog koji bi se drznuo tu čak i prenočiti. Godine 1420., Korčula se našla pod dugotrajnom vlašću Mletačke republike i od toga doba do danas, dijelila je sudbinu Dalmacije. Usporedno sa stabilizacijom životnih prilika, započelo je i stalno naseljavanje Lumbarde. U 16. stoljeću, ponovno se počinje otvarati ljudima te su njeni tadašnji odabranici bili težaci čijim su trudom potekli sokovi zemlje – opojno vino i djevičansko maslinovo ulje. Kamen je oživio a skromne težačke kuće stopile su se s okolišem u prekrasnoj harmoniji.

Slika 11: Lumbardska psefizma

2.2.2. Kulturno djelovanje

Počeci organiziranog kulturnog djelovanja vezuju se uz osnutak Župne crkve Sv. Roka, kada je osnovan prvi ženski pjevački zbor koji je zatim prerastao u mješoviti zbor. Narodna glazba formirana je 1929. s ciljem očuvanja običaja i glazbe, a kasnije, 70-ih godina prošloga stoljeća, u Lumbardu su dovedeni koreografi koji su po uzoru na plesove jadranskoga područja osmislili koreografije koje se plešu i danas. Kulturna udruga „Ivo Lozica“, u čijem sastavu djeluju Narodna glazba i Folklorna sekcija, odgojila je generacije glazbenika i plesača (sl. 12, 13). Priključivanje KUD-u popraćeno je podrškom obitelji, a nemoguće je ne zamijetiti debitante po nervoznom ali uzbuđenom licu. Čast je predstavljati svoje korijene na

ovakav način, plešući plesove predaka, sudjelujući u životu zajednice i čuvajući svoju tradiciju. Klapsko pjevanje ovdje je odavno prisutno te su se kroz godine osnovale mnoge uspješne i manje uspješne muške i ženske klape. Neke od njih doživjele su uspjeh na raznim natjecanjima i festivalima ali pokretač za stvaranje glazbe uvijek je bio „gušt“, druženje uz vino s dragim ljudima. 2004. u Lumbardi je osnovana Udruga Baščina, udruga za zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine koja se zalaže za nastavak arheoloških istraživanja u Lumbardi te promociju umjetnika. Udruga je u Lumbardi prije više od 15 godina otvorila galerijski prostor 3Volta koji je slobodan za korištenje umjetnicima i ruktovorcima, s mnogo održanih izložbi lokalnih umjetnika iza sebe (sl. 14).

Slika 12: Počeci folklornog djelovanja

Slika 13: Stari bali u Šeriću

Slika 14: Galerija udruge Baščina

Ovo malo mistično mjesto iznjedrilo je neobično velik broj umjetnika, a neki od njih stekli su svjetsku slavu. Inspirativna na svakom koraku i danas je kreativno uporište mnogih kipara, slikara i glazbenika. U Lumbardi su rođeni svjetski poznati kipari Frano Kršinić (sl. 16), Ivo

Lozica, Aloiz Lujo Lozica, Ivan Jurjević Knez (sl. 15), slikar Stipe Nobilo (sl. 17), dirigent Ivo Lipanović..., a mnogi će reći da u ovom malom mjestu postoji neka neobična kreativna sila. Frano Kršnić dao je svojoj Lumbardi dva umjetnička djela: reljef „Ribari“ koji se nalazi na zidu zgrade općine, te kip palog borca, u čast domovinskim braniteljima, koji se nalazi u uvali Prvi žal. Mnogi su ostali samozatajni, te su svoj talent zadržali za sebe, znajući da je dovoljno ispustiti ono na duši. Velik broj mladih danas bavi se nekim kreativnim radom, bilo to kamenoklesarstvo, drvodjeljstvo, izrada nakita, fotografija... Umjetnički naboj kojim Lumbarda zrači može se vidjeti kroz otvorena vrata radionica, uz zvukove alata i mirise svježih boje. Slikari poput Roberta Vegara (sl. 19), Stele Šestanović (sl. 21) i Valerije Jurjević (sl. 20) nisu postali svjetski poznati, a nisu prestali stvarati i svoj rad dijeliti sa zajednicom. U njihovim radovima moguće je vidjeti snažan utjecaj života na otoku, morski motivi prevladavaju u njihovom stvaralaštvu uz uporabu žarkih, šarenih boja. Nina Šestanović (sl. 18) je slikarica rođena i odrasla u Lumbardi koja kaže: „Kad se rodiš na ovakvom mjestu, moraš to unijeti u sve što radiš. Ovo mjesto (otok) na kojem živimo nije samo lijepo, već je nešto što prolazi kroz tvoje vene, nešto duboko u tvojoj duši. Kao što mi otočani volimo reći „tuđi čovjek nikad neće znati“.“

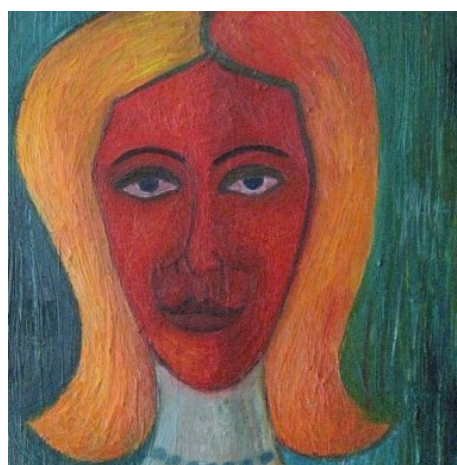
Slika 15: Pred kućom Ivana Jurjevića Slika 16: Kip Frane Kršinića, centar Lumbarde

Slika 17: Stipe Nobilo u svom ateljeu

Slika 18: Slika Nine Šestanović

Slika 19: Slika Roberta Vegar

Slika 20: Rad Valerije Jurjević

Slika 21: Rad Stele Šestanović

2.3. Društveni život

2.3.1. Život u zajednici

Specifična otočna atmosfera, ugodna klima, laganiji tempo i opušteni ljudi. Sve to dio je šarma koji posjeduju otočna mjesta. Vrijeme ovdje ima drugi smisao, oblik i formu. I godišnja doba su drukčija, i boje i mirisi. Osjećaj zajedništva u čovjeku je od rođenja, susjedi, rođaci, prijatelji dolaze pozdraviti novi život i svi mu se raduju. Međusobno pomaganje bilo je ključno u vremenima prije turizma, kada je ovo malo otočno mjesto živjelo jako siromašno, što je i danas prisutno u gotovo svim članovima ove male zajednice. U Lombardi nema gladnih, svi imaju svoje mjesto „pod suncem“ i komad zemlje koji mogu obrađivati. Biti prepoznat među sumještanima lijep je osjećaj, biti bitan dio kolektiva i osoba s imenom i prezimenom. Šetnjom kroz mjesto nemoguće je ne sresti poznata lica i s njima porazgovarati, čuti što ima novo u njihovim životima te podijeliti novosti iz svog. Sukob generacija ovdje zapravo i nije sukob, od malena se djecu uči o poštivanju starijih i njihovog iskustva (sl. 22, 23). No život ovdje dakako ima i svoje mane. Privatnost je gotovo nemoguća, svaki događaj u životu pojedinca, ako je dovoljno zanimljiv, postaje priča koja kola mjestom i mijenja se kao „gluhi telefon“. Kroz prozore starih kuća vide se glave starih sumještana koji prate kretanja, točno znaju što se događa, koje se nove ljubavi rađaju, tko se svađa i tko koliko zarađuje. Stavovi ljudi koji žive ovdje su različiti, ali svi se slažu u tome da žive u raj. Mladi cijene i vole prirodu koja ih okružuje te se druženje obično svodi na boravak na otvorenom, na nekom brdašcu među maslinama ili na plaži (sl. 24, 25).

Slika 22: Dobar ulov

Slika 23: Polazak na ribolov

Slika 24: Maslinici na Jurtina

Slika 25: Ples na Cankinovojoj Ledini

2.3.2. Običaji

Generacijama se stari običaji prenose i ostavljaju za buduće naraštaje, a ovo malo ribarsko mjesto čuva bogatu povijest običaja koji su nastali u svrhu druženja domaćeg stanovništva. Vrijeme maškara ovdje je obilježeno velikim slavljem, u povijesti je to bilo jedan od rijetkih perioda u godini organiziran samo za lokalno stanovništvo te je to bio period u kojem su dopuštene svakakve pošalice na račun sumješšana. Davno je u Lombardi formirana „Vlada od maškara“ te se u tom periodu mjesto naziva „Republika Lombarda“, svaki tjedan organiziraju zabave za mlađe i starije, vođene mjesnim zabavljačem koji je cijeli svoj život uključen u društveni dio zajednice. Suđenje „krnovalu“ (fašnik) označava kraj maškara, sudi mu se za sve loše u protekloj godini te ga se spaljuje, ali prije njegove „smrti“ čita se oporuka u kojoj mještanima ostavlja razne stvari koje smatra da su im od velike važnosti, ovisno o smiješnim dogodovštinama koje su se dogodile kroz godinu (sl. 26). Cijeli događaj je praćen smijehom sumješšana koji su prepoznali situacije u kojima su se nalazili, te ga cijela povorka ispraća uz zvukove narodne glazbe koja svira pjesme za posljednji ispraćaj. „Trganje naranče“ stari je lumbarajski običaj koji je dugo vremena bio zanemaren i zaboravljen a onda je 2014. vraćen s velikom podrškom stanovnika. Glavni akteri ovog običaja su „delija“ i „delijica“, mladi i mlada odabrani od strane sumješšana. Nalik na pravo vjenčanje, organizirana je fešta između dvoje mladih ljudi koji su glumili zaljubljeni par, i cijelom selu priuštiti feštu (sl. 27). Bliska povezanost s morem vidi se u gotovo svim aktivnostima otočana, pa se tako za Međunarodni praznik rada ili Prvi maj okupljaju ekipe prijatelja koji danima unaprijed planiraju sve

potrebno za noćenje na nekom od otočića te cjelodnevni boravak. Sve se kupuje i dogovara dan prije a kreće se barkama pola sata kasnije od dogovorenog vremena, po lumbarajskom običaju. Osim toga, odlazak „u ježine“ odnosno vađenje morskih ježinaca je još jedan od običaja koji se njeguje od davnina. Ježine se najčešće jedu ljeti, uz komadić kruha i vino. Svi ih rone, jedina potrebna oprema su maske za ronjenje i noževi. Jestive, odnosno ženske ježeve moguće je prepoznati po raznim „ukrasima“ koje privlače na sebe, a nakon otvaranja se peru i u njima ostaje samo pet narančastih trakica gorkasto – slatkastog okusa. Jako su specifične i njihov okus se ne sviđa svima, ali domaći ljudi ih obožavaju i jedu od malena (sl. 28). Svake godine 16. kolovoza slavi se Sveti Roko, zaštitnik Župe Lumbarda, te je taj dan za sve apsolutno neradan, od jutra se u centru mjesta okreću janjci koji svojim posebnim, pomalo neugodnim mirisom privlače domaće i strane ljude, a navečer su organizirane „bale“, stari i mladi plešu na istom podiju, uz istu glazbu, sa istim ciljem tu večer, dobro se zabaviti.

Slika 26: Ispraćaj „knovala“

Slika 27: Poziv na Trganje naranče

Slika 28: Vađenje ježina

2.4. Turizam

Gospodarstvo Lubarde od samih njenih početaka vezano je uz korištenje prirodnih resursa kojima je obilovala. Počeci ugostiteljstva u Lumbardi vezuju se uz početak 20. stoljeća, kada obitelj Šestanović otvara prvi hotel „Zagreb“ a obitelj Lipanović - Pinta gostionicu i pansion, koja je svojim gostima nudila usluge smještaja u sobama i domaću hranu. Nakon njih i ostale su obitelji uvidjele potencijal Lubarde kao turističkog mjesta te se počinju graditi kuće namijenjene turizmu. Turizam je u Lumbardi najznačajnija gospodarska grana, kako zbog njezinih prirodnih ljepota, čistoga mora i pitomoga krajobraza, tako i zbog gostoljubivih ljudi ovog kraja. Lubarjani su svoju turističku ponudu izgradili oko prirodnih resursa svoga mjesta. Lijepa plaža, prirodno uzgojena hrana i vino i danas privlače velik broj gostiju. Turizam ovdje nikada nije prerastao u masovni, ovo malo ribarsko mjesto najčešće ugošćuje obitelji s djecom, pruža mir i osjećaj postojanja u zajednici, a mjesto je savršeno za „robinzonski“ turizam. Prije dolaska turizma ljudi su jako skromno živjeli, mnogi i siromašno, pa su goste jako cijenili. Takav se odnos zadržao i danas, ljudi se vraćaju radi osjećaja prihvaćanja, Lubarjani ih prepoznaju kad se vrate, sretni što su za još jedan odmor odabrali njihovo rodno mjesto. Uključivanje gostiju u život zajednice ovdje je izrazito važno, djeca koja su nekada dolazila u Lumbardu sa svojim roditeljima sada su odrasli ljudi koji su nastavili tradiciju sa svojim obiteljima. Stalni gosti ono je čime se lokalni ljudi jako diče, znajući da su omogućili podneblje u kojem se turisti osjećaju kao kod kuće.

2.2.2. Gastronomija i vino

Gurmane u Lumbaduprivlače domaći specijaliteti pripremljeni od svježih namirnica iz mora i lumbarajskih vrtova u lumbarajskim konobama, restoranima i agroturizmima i seljačkim domaćinstvima. Iako je život na otoku oduvijek bio skroman, a takva i ishrana njegovih žitelja ipak se ovdje razvila ukusna i raznovrsna domaća kuhinja. Dakako ona je prilagođena ne samo materijalnim mogućnostima nego i namirnicama kojih je bilo najviše. Na oskudnoj, škrotoj otočnoj zemlji uzgajano je raznovrsno povrće. Od kud seže sjećanje naših djedova i djedova njihovih djedova, u poljima i vrtovima sadile su se male lumbarajske „pomidore“ (sl. 29). Bez njih nema poznatog lumbarajskog brodeteta od gerica ni domaće salse. Osim što su konzumirane svježe, plele su se u grozdove i čuvale u konobama da potraju kroz zimu, sve do nove berbe. Iz sjemena koje se prenosi generacijama, u škrotoj zemlji rastu tikvice posebnog okusa i karakterističnog kruškolikog oblika. Usprkos najezdi novih sorti i uvoznog sjemena,

Lumbarjani su sačuvali ovu vrstu na zadovoljstvo svih ljubitelja domaće hrane. More nudi pregršt delicija koje samo čekaju da ih netko sakupi. Neke od tih delicija mogu se jesti sirove, direktno iz mora kao što su ježine i priljepci (sl. 30, 31), a neke je ipak potrebno pripremiti. Morski puževi, rakovi i razne vrste ribe dio su prehrane domaćeg stanovništva koje zna što je ukusno i jestivo (sl. 33, 34). Obrađivanje maslinika, ubiranje zrelih proizvoda i njihova prerada u ulje, dio su lumbarajske tradicije. Nekada su se masline prerađivale u torkulima, kamenim zdanjima sa starinskim spravama koje su iz ploda izvlačile vino. U zimskim mjesecima, oživjeli bi mlinovi i prese te snagom ljudskih ruku stvarali tekuće zlato koje je smatrano hranom i lijekom. Danastorkulipričaju priču o snazi ljudske volje i bogatstvu koje je priroda dala. Neki od njih prenamijenili su se u kuće za odmor, neki u restorane a ostatak je prepušten zubu vremena.

Ljubitelji i poznavaoци vina u Lombardu dolaze izdaleka kako bi kušali grk, bijelo vino koje se proizvodi od autohtone sorte grožđa istog imena. Ova sorta uspijeva samo na škrtoj pjeskovitoj zemlji i daje prepoznatljiv gorak okus. Bilo da njegovo ima čuva uspomenu na nekadašnje stanovnike ili samo podsjeća na ugodnu trpkost, vino grk najpoznatiji je proizvod Lumbarde. Količine grka vrlo su male, a cijela Lombarda godišnje može proizvesti oko 50 tisuća butelja, koje se većinom prodaju tijekom turističke sezone. Udruga vinara i vinogradara Grk Lombarda osnovana je s ciljem očuvanja ove autohtone vrste, njenim plasmanom na tržište i promocijom Lumbarde kao turističke destinacije u kojoj se grk može kušati.

Slika 29: Tikvice, fažoleti, male lumbarajske „pomidore“

Slika 30: Priljepci - „lumpari“

Slika 31: Ježine

Slika 32: Rak grmalj - „kosmač“

Slika 33: Morski puž „modrujak“

2.4.2. Događanja ljeti

O svojim običajima, plesovima, pjesmama, zanatima, umjetnicima, jelima i vinu domaćini svoje goste upoznaju kroz „Lumbarajskeužance“, splet priredbi i događaja. „Ribarske večeri“ poseban su doživljaj koji omogućuje gostima da na jednom mjestu probaju sve što lokalni ljudi nude. Ponuda je raznovrsna ali objedinjuje sve ono najznačajnije, domaću, svježe pripremljenu hranu, vina lokalnih vinara, različite alkoholne i bezalkoholne proizvode

napravljene od domaćih sastojaka te razne rukotvorine i suvenire. Osim degustacije ovdje se može izbliza upoznati i kultura stanovništva, međusobno pomaganje i jačanje. Zvukovi dalmatinske pjesme stvaraju poetično okruženje u kojemu nitko ne ostaje ravnodušan. Ovaj događaj održava se već 50 godina jer su gosti prepoznali potencijal i rado se vraćaju upravo radi ribarskih večeri, trudeći se svoje godišnje odmore uskladiti s petkom kada se ova manifestacija održava. „Folklorne večeri“ održavaju se svaku srijedu, kada članovi Kulturne udruge Ivo Lozica oblače nošnje jadranskog podneblja, popraćeni zvukovima Narodne glazbe, ponosno predstavljajući svoju kulturu i korijene. Turisti oduševljeno uče o plesovima otoka Korčule i okolice, a posebno se raduju najmlađoj sekciji. „Trke tovara“ posebno su zanimljive turistima i gostima kojima je poseban doživljaj sjesti na magarca, a pršut kao poklon za pobjednika motivacija je mnogima da se prijave za natjecanje. S Pelješca, točnije iz OPG-a Antunović, stižu magarci ali i janjci koji se vrte na ražnju tijekom utrke. Pobjednik utrke proglašen je kraljem ili kraljicom „Republike Lumbarda“ te mu se na glavu stavlja vijenac izrađen od češnjaka. „Festival grka“ održava se nekoliko puta u turističkoj sezoni, spaja sve lokalne vinare i idealna je prilika za upoznavanje svih varijacija u proizvodnji autohtone sorte grk. Igre na plaži organiziraju se svaki tjedan, svi se mogu prijaviti, a pobjednik najčešće kao nagradu dobiva pršut koji se gotovo uvijek podijeli svima prisutnima. Povlačenje konopa, nogomet na plaži i razne druge aktivnosti popraćene su velikim interesom, najviše djece, ali i starijih koji se ekipno prijavljuju.

3. KOLEKCIJA AUTORSKIH UZORAKA ZA TEKSTIL

3.1. Prikaz i likovna analiza kreiranih uzoraka za tekstil

Koristeći ozračje naselja Lumbarda kao neposredni izvor inspiracije, kreirana je kolekcija od 15 autorskih uzoraka za tekstil. Kreirani uzorci podijeljeni su u dvije skupine i to na temelju načina na koji su napravljeni. Prvu skupinu čini 10 uzoraka koji su napravljeni rukom (sl. 34), a drugu skupinu čini 5 uzoraka koji su nastali na grafičkom tabletu (sl. 35). Naravno, ova podjela je mogla biti napravljena i na temelju drugih kriterija, no obzirom da se radi o dizajnu tekstila, upravo ovom podjelom željelo se naglasiti važnost savladavanja obje vještine prikaza idejnih rješenja - i rukom i pomoću računala.

Proces kreiranja uzoraka nastalih ručno započinjao je korištenjem slikarske tehnike kolaža u kojoj koristimo različite materijale koje rezanjem, trganjem i lijepljenjem nanosimo na papir. (Jakubin, 2001.) Nakon smještanja različitih autorskih fotografija, kolaža i isječaka sakupljenih u turističkim brošurama Lumbarde, te u kulinarskim časopisima, pomoću slikarske tehnike, akrilom, je zatim postupno, lazurno prekrivana gotovo cijela površina papira, ostavljajući kolažirane dijelove više ili manje vidljivima. Slojevi akrilne boje dali su površinama uzoraka dubinu. Nakon toga pristupilo se nanošenju novog sloja, ali sada korištenjem i crtaćih tehnika. Pomoću voštanog pastela, flomastera, rapidografa, kemijske olovke i olovke dodani su detalji koji svojim oblicima i bojama pokušavaju dodatno naglasiti vibrantno, živo ozračje Lumbarde.

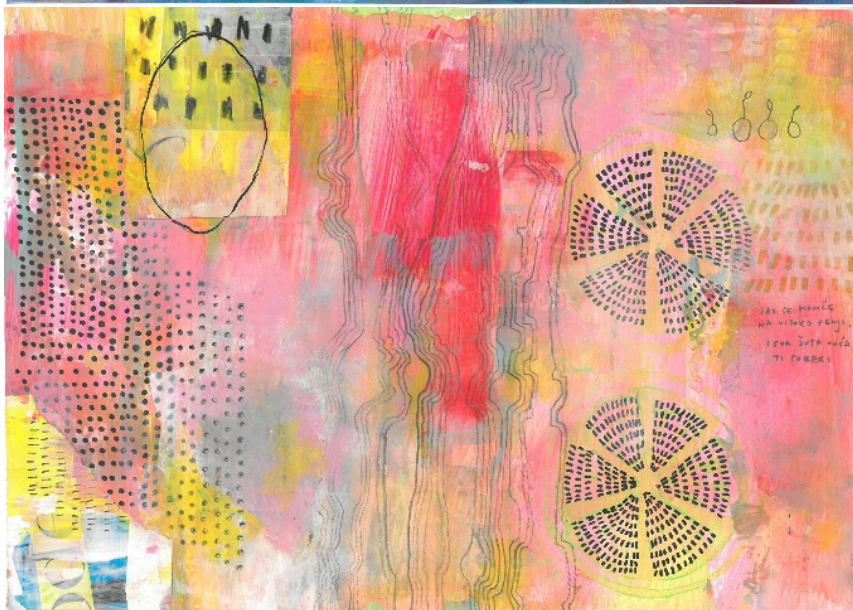
Uzorci na grafičkom tabletu nastali su na isti način, a sam proces je započet ubacivanjem fotografija koje su zatim prekrivane različitim bojama, te su na kraju dodani detalji poput točkica, crtica i krivulja.

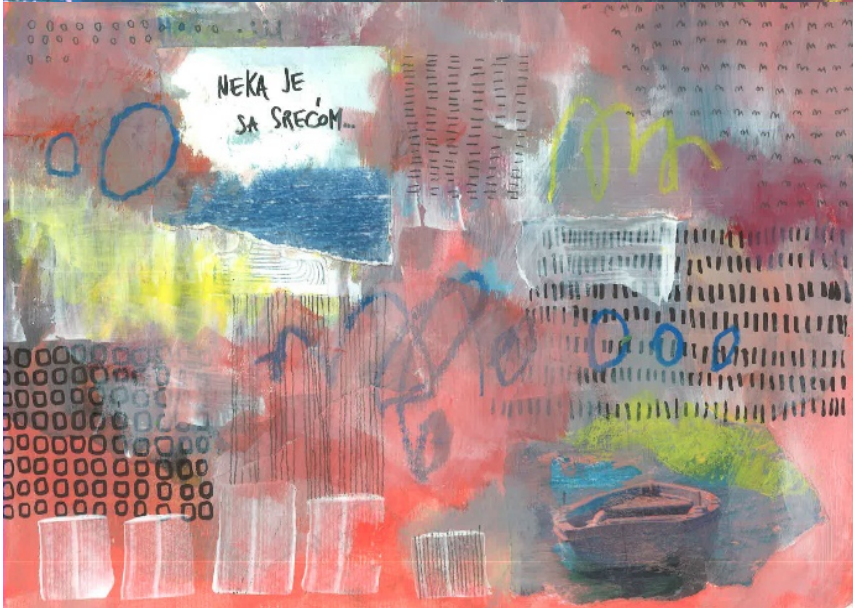
Za izradu uzoraka korišteni su likovni elementi: točka, crta i boja. Točka predstavlja najmanji grafički znak, ona je temeljna likovna i optička vrijednost. Njom možemo graditi, možemo je nizati vodoravno, okomito, kružno ili slobodno. Crta je osnovni likovni element crteža. Crte po toku dijelimo na ravne crte i krivulje. Crte po karakteru mogu biti tanke, debele, dugačke, kratke, isprekidane, jednolične, nejednolične... Po značenju dijelimo ih na strukturne i obrisne. Boja u sebi sadrži dva pojma, prvi označava osjećaj koji u oku reflektira svjetlost emitirana iz nekog izvora ili reflektirana od neke površine. Drugi pojam označava tvar za bojenje, koja ima sposobnost obojati nešto bezbojno. (Jakubin, 2001.)

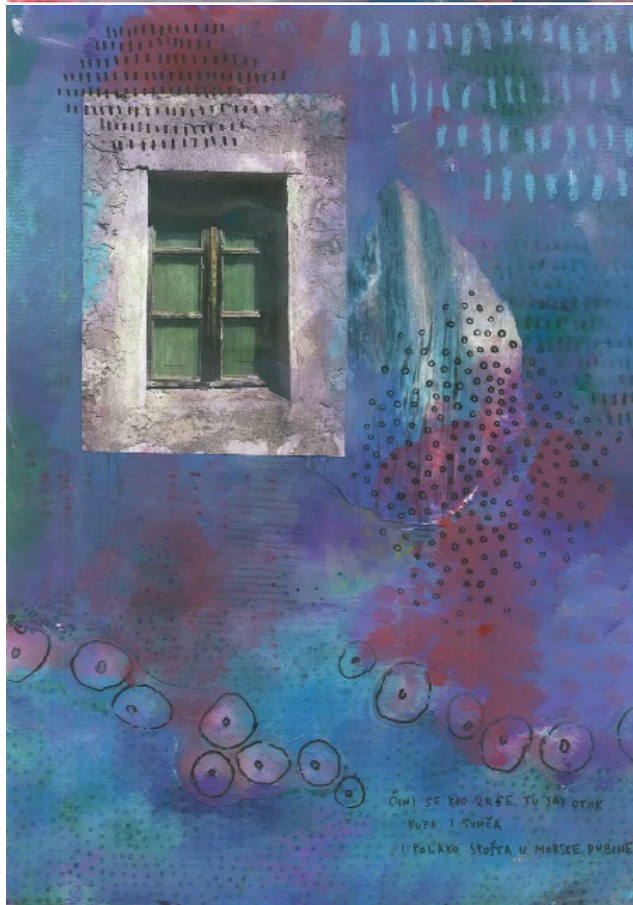
Riječ analiza potječe od grčke riječi *analyo* - razrješujem, param, raščlanjujem. Ona pojednostavljuje objekt na njegove glavne dijelove. Likovna analiza sagledava i raščlanjuje likovno djelo, sliku sagledava kao odnose boja, tonova, ploha, crtež raščlanjuje na crte i točke i prepoznaje volumen, površinu i prostor kipa. (Huzjak, 2002.)

Ako pokušamo sagledati osnovne karakteristike radova možemo ih opisati kao naglašeno kolorističke slikarske radove, slobodne kompozicije dodatno artikulirane nizovima točkastih i linijskih elemenata. Upravo boja je jedan od najvažnijih likovnih elemenata svih radova iz kolekcije. „Uz određenu boju vežemo različite osjećaje. Oni ovise o kontekstu iz kojeg saznajemo je li njezino značenje stvarno ili simboličko, konvencionalno ili kreativno. Psiholozi nas uče kako pojedine boje mogu potaknuti naša osjetila, utjecati na ponašanje ili izazvati određeno raspoloženje. Boje mogu izazvati automatsku nesvjesnu reakciju. To se djelovanje temelji na doživljaju koji smo najčešće imali uz određenu boju.“ (Etnografski muzej Zagreb, 2009.) Svi uzorci u kolekciji nastali su korištenjem su primarnih, sekundarnih i tercijarnih boja, i u minimalnoj količini korištenjem neboja – bijele, crne i sive. U nekim kreiranim uzorcima prevladavaju hladne boje, boje koje podsjećaju na more, šumu i noć. Plava boja psihološki djeluje opuštajuće premda svi tonovi plave nemaju isti učinak. Nebesko plava je vrlo lagana boja, podsjeća na maštanje i umiruje. Tamno plava drugačija je od svijetlo plave, ona je duboka i potiče na razmišljanje. Ljubičasta boja je mješavina crvene i plave, spaja dvije potpune suprotnosti, vatru i vodu te je boja uravnoteženosti i duhovnosti. Zelena boja donosi harmoniju, nadu i zadovoljstvo te umiruje. Neki od uzoraka većim djelom obojani su toplim bojama, bojama ljeta, sunca i vina. U njima se pojavljuje ružičasta boja koja je nježna, djelomično crvena, a ipak blaga. Ona je boja ljubavi i osjećajnosti. Žuta je boja Sunca i svjetlosti, otvorena je i topla, zrači optimizmom, veseljem, plodnošću i bogatstvom ali označava i propadanje. U narančastoj boji miješaju se žuta i crvena te ona sadrži pozitivne osobine i jedne i druge boje, svjetlo i radost.

Radove obilježavaju i male skrivene poruke, pjesme i sličice koje se mogu pronaći zakopane ispod slojeva boja. Sitni detalji koji se pojavljuju na svim radovima simboliziraju neko od obilježja ovog malog sela, bilo da se radi o godovima koji označavaju starost masline, o sedam brežuljaka koji grle mjesto, barkama u lumbarajskoj marini, starim drvenim prozorima, hrani i vinu... Detalji u obliku točkica i crtica bitan su element svakog uzorka. Korištene su crtice različitih debljina i dužina, boja, a njihova kretanja su vodoravna, okomita i nepravilna, u obliku krivulja, a za njihovo stvaranje korištene su crtačke tehnike flomastera, rapidografa, olovke i kemijske olovke u crnoj, bijeloj, zlatnoj, žutoj i ružičastoj boji, te slikarska tehnika

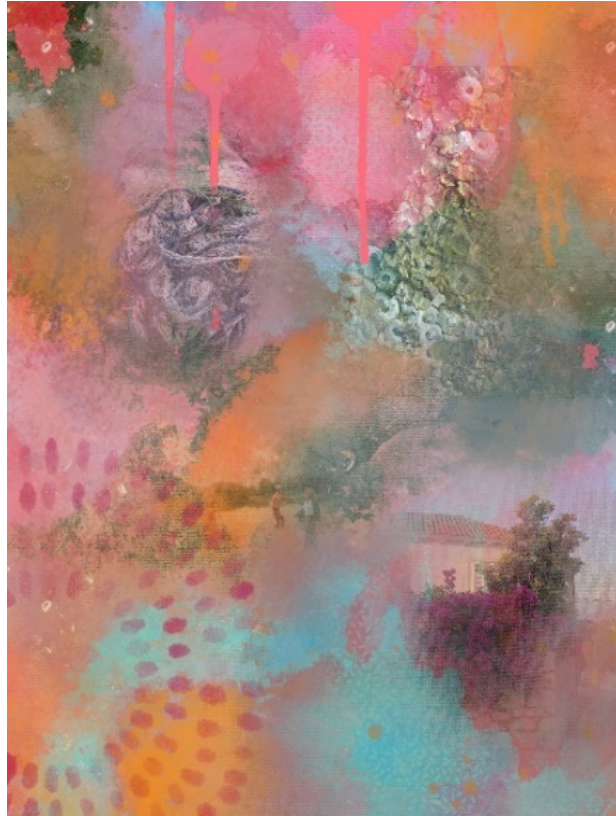

Slika 34: Uzorci nastali rukom

Slika 35: Uzorci nastali na grafičkom tabletu

3.2. Vizualizacija primjene kreiranih uzoraka

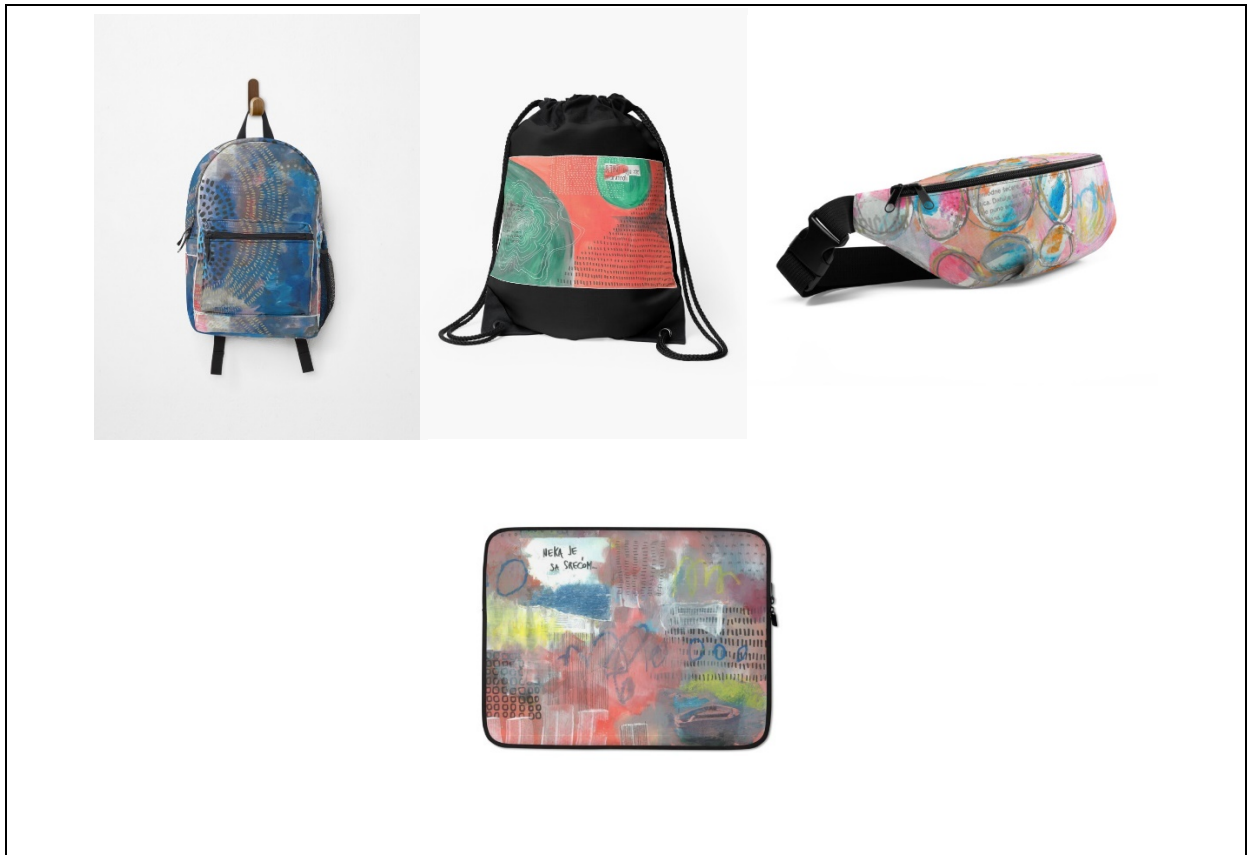
Vizualizacija primjene kreiranih uzoraka na uporabnim predmetima važna je kako bi dizajner dobio dojam kako će njegovi uzorci izgledati kada sa papira „prijeđu“ na tekstilni proizvod. Dizajner tako može uvidjeti koliko je uspješno njegovo rješenje i pogodno za pojedini predmet. Krički, analizom simuliranog rezultata, on svoj uzorak može jednostavno i bez troškova, računalno unaprijediti dok isti na gotovom proizvodu ne izgleda upravo onako kako bi trebao, kako ga je dizajner i zamislio. Također, vizualizacija je dobra i kako bi se tržištu mogao ponuditi proizvod bez nepotrebnog troška izrade proizvoda, posebno u fazi dok dizajner istražuje tržište i svoju ciljnu skupinu potrošača.

Vizualizacija uzoraka na gotovim proizvodima izrađena je u programu Printful i Redbubble. U računalne programe učitani su uzorci koji će biti smješteni na izabrane uporabne predmete. Velik izbor predmeta na koje se uzorci mogu aplicirati omogućuju dizajneru odličan uvid u moguće realizacije uzoraka. Kreirane uzorke je, osim na tekstilne proizvode, moguće primijeniti i na druge uporabne predmete i time im dati privlačan izgled, pa čak i po želji

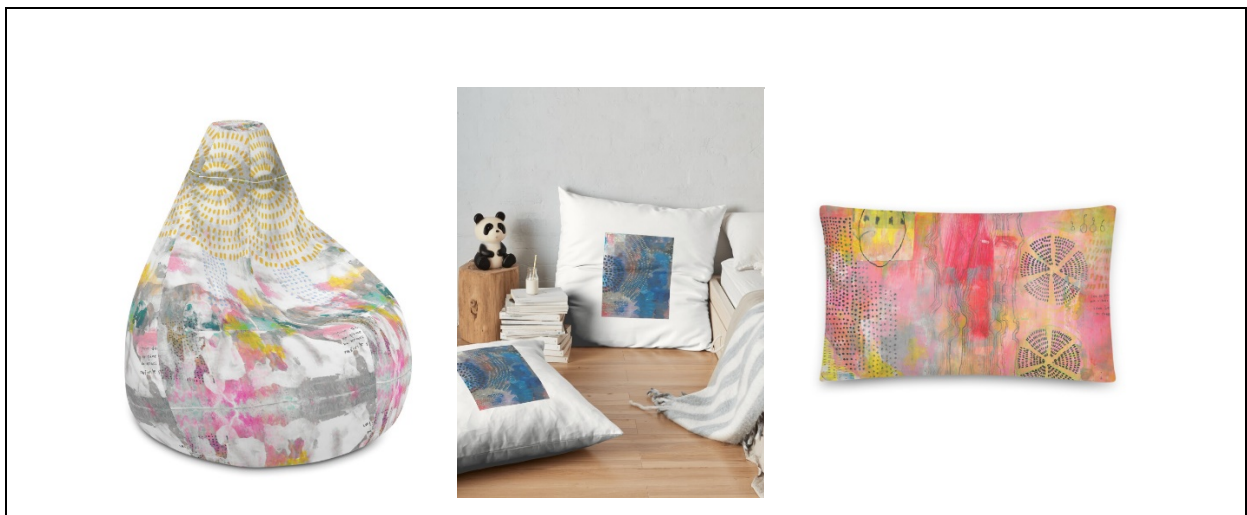
kupca. U nastavku je prikazana primjena kreiranih uzoraka na jednostavnim, bazičnim odjevnim predmetima (sl. 36), na modnim dodacima, u ovom slučaju na torbama različitih oblika i veličina (sl. 37), na proizvodima za uređenje doma kao što su jastuci (sl. 38), te na ostalim predmetima izrađenim od netekstilnih materijala kao što su maskice za mobitel, šalice, boce i slično (sl. 39).

Slika 36: Vizualizacija uzoraka na odjeći

Slika 37: Vizualizacija uzoraka na torbama

Slika 38: Vizualizacija uzoraka na dekoracijama za dom

Slika 39: Vizualizacija uzoraka na netekstilnim proizvodima

Iako su prikazane različite mogućnosti primjene kreiranih uzoraka, kreirani autorski uzorci zapravo su bili stvoreni da bi bili aplicirani na jednostavne tekstilne pamučne torbe. Zbog svoje niske cijene prilikom nabave, ali i svoje praktičnosti, platnene torbe izuzetno su atraktivne za tržište i pogodne su za sve dobne skupine potrošača. One su cjenovno vrlo prihvatljive, male su i lagane, i svatko ih može bez problema ponijeti sa sobom kao uspomenu s ljetovanja. Upravo zato su idealan proizvod namijenjen za plasman na turističko tržište. Zbog svog prirodnog sastava te činjenice da su proizvedene u Hrvatskoj, te zbog dodane vrijednosti koju dobivaju uzorkom koji je na njima otisnut, privući će turiste koji cijene domaći dizajn i održivost. U nastavku je prikazana vizualizacija uzoraka inspiriranih Lumbardom na tekstilnim torbama (sl. 40).

Slika 40: Vizualizacija kreiranih uzoraka na tekstilnim torbama

3.3. Tisak kreiranih uzoraka tehnikom digitalnog tiska

Tisak je proces mjestimičnog bojadisanja odnosno mjestimičnog nanošenja bojila na tkaninu u definiranom uzorku ili dizajnu.

Digitalni InkJet tisak označava bezkontaktni nanos bojila sustavom kontroliranih i strogo definiranih serija kapljica točno određene veličine (rezolucije). Sustav boja kojim se proizvodi višebojni uzorak je CMYK sustav, sustav od četiri primarne boje: C (cijan), M (magenta), Y (žuta), K (crna).

Direktnom InkJet tehnologijom preskaču se pripremne faze potrebne kod tehnike sitotiska, čime se postiže veća učinkovitost u kraćem vremenu proizvodnje. Proces je izuzetno

jednostavan i sastoji se od samo 3 koraka: izrade / pripreme uzorka na računalu, slanja pripremljenog uzorka na pisač za ispis, te završne toplinske obrade otiska.

Osim jednostavne pripreme za tisak prednosti InkJet tehnologije su mogućnost brzog odgovora na potraživanja tržišta, smanjenje troškova u pripremi, kvalitetniji ispis uzorka, ali i potpuna dizajnerska sloboda kada govorimo o mogućnostima izrade uzoraka. Također, mogućnost pogrešaka svedena je na minimum, a ova tehnika je i ekološki prihvatljivija. Njezini glavni nedostaci su mogućnost razlijevanja kapljica tiskarske boje, veći troškovi ispisa na tkaninu, ograničen format ispisa te visoke cijene strojeva.

Realizacija prijenosa kreiranih uzoraka na torbe biti će napravljena tehnikom digitalnog InkJet tiska, a taj je proces dokumentiran u nastavku. Proces tiska će se izvršiti na uređaju Polyprint TexJetEcho (sl. 41).

Slika 41: Digitalni InkJet printer PolyprintTexJetEcho

Tisak kreiranih uzoraka izvršiti će se na pamučnim torbama izrađenim od 100% pamuka, od tkanine napravljene u platno vezu. Prije samog tiska potrebno je pripremiti tkaninu slojem vezivnog sredstva te ju izglacati pomoću preše (sl. 42) kako bi njena površina bila potpuno ravna radi što bolje kvalitete otisnutog uzorka.

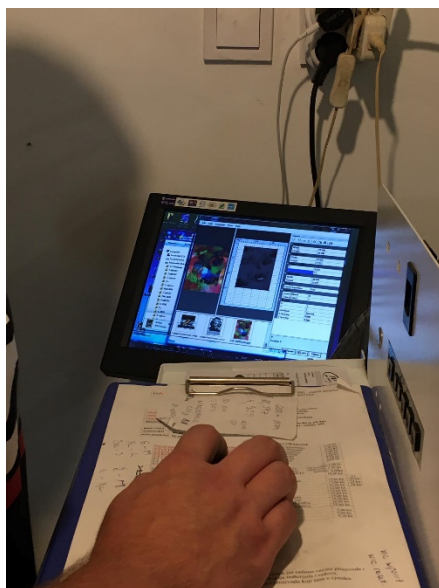
Slika 42: Priprema tkanine vezivnim sredstvom i glačanjem prešom

Pripremljena tkanina postavlja se na ploču spojenu sa strojem za digitalni tisak te se učvršćuje okvirom (sl. 43) .

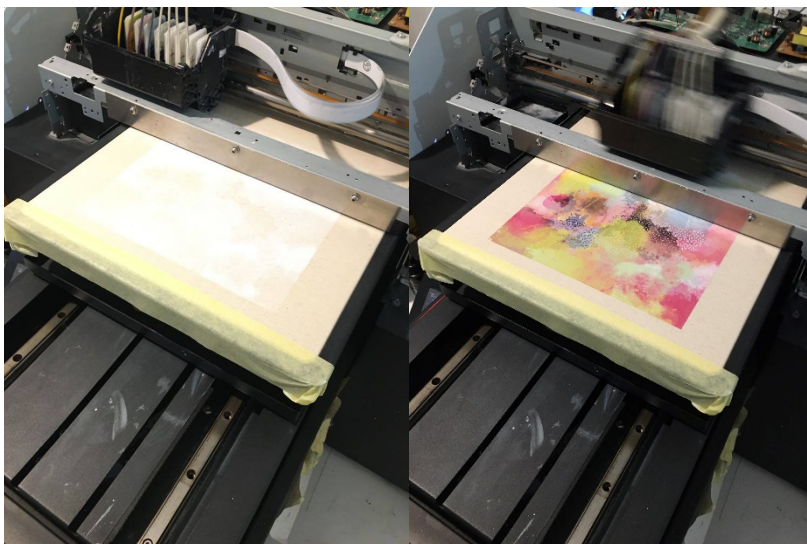
Slika 43: Tkanina postavljena na ploču, učvršćena okvirom

Na računalu povezanom uz stroj za digitalni tisak uzorak se pozicionira na tkaninu, u ovom slučaju na sredinu torbe u formatu A4, a po potrebi se može urediti (sl. 44).

Slika 44: Računalna priprema uzorka za digitalni tisak

Nakon pozicioniranja uzorka na torbu stroju se šalje naredba da započne proces tiska. Print glava stroja raspršuje boju s desna na lijevo. Boja se na tkaninu nanosi postepeno, prvo u bijeloj, a zatim ostalim bojama CMYK sustava (sl. 45). Cijeli proces tiska traje oko 5 minuta.

Slika 45: Digitalni tisak bijele boje i boja CMYK sustava

Nakon tiskanja potrebno je fiksirati uzorak kako bi došlo do vezanja obojenog pigmenta za tekstilnu podlogu. Fiksiranje se vrši na preši, tako da se na torbu postavi papir za pečenje, na temperaturi oko 180 stupnjeva (sl. 46). Nakon fiksiranja uzorka dobivamo gotov proizvod spreman za tržište.

Slika 46: Gotov uzorak otisnut na torbi i fiksiranje uzorka na preši

3.4. Vizualni identitet za potrebe plasmana na turističkom tržištu

Kvalitetan vizualni identitet neophodan je za opstanak proizvoda na tržištu. Logotip proizvoda izrađen je u minimalističkom stilu, a čini ga kombinacija pravilnog i nepravilnog elementa kružnog oblika, nepravilnih kružnice i kruga, koji u sebi sadrži inicijale imena dizajnera (sl. 47). Ambalaža je s druge strane bogata bojama i oblicima radi čega je u dobrom odnosu sa jednostavnim logotipom. Ambalaža je zamišljena da proizvod ne prekriva, već da ga ostavi što vidljivijim: ona se omotava oko samog proizvoda po sredini. Ambalaža sadrži osnovne informacije o proizvodu: osnovne podatke o proizvodu i sastavu proizvoda, i porijeklu proizvoda (sl. 48).

Slika 47: Logotip proizvoda

Slika 48: Ambalaža proizvod

4. ZAKLJUČAK

U izradi završnog rada pod nazivom „Ozračje naselja Lumbarde kao poticaj za kreiranje kolekcije uzoraka za tekstil“ korištena su znanja i vještine usvojene tijekom trogodišnjeg školovanja na preddiplomskom sveučilišnom studiju Tekstilni i modni dizajn, smjer Dizajn tekstila, na Sveučilištu u Zagrebu Tekstilno-tehnološkom fakultetu. Rad, osim znanja i vještina stečenih na studiju, objedinjuje istraživanje literature i promatranje svakodnevnih situacija u životu Lumbarjana što je rezultiralo kolekcijom autorskih uzoraka za tekstil neposredno inspiriranih sveukupnim ozračjem Lumbarde, te izradom gotovog proizvoda spremnog za plasman na turističko tržište. Izradom ovog završnog rada obuhvaćene su, u osnovnoj mjeri, sve faze procesa nastanka jednog proizvoda i to od samog početka, od prvotne ideje i traženja izvora inspiracije, pa sve od realizacije proizvoda i izrade vizualnog identiteta za proizvod. Konačni rezultat cijelog procesa je izrada šest platnenih torbi na kojima su otisnuti kreirani uzorci. Tekstilne torbe s otisnutim kreiranim uzorcima su privlačan, funkcionalan, cjenovno vrlo prihvatljiv i upravo idealan proizvod za turiste jer one su zapravo malen i lagan suvenir, obogaćen autorskim domaćim dizajnom, kojim se prenosi ozračje i duh Lumbarde i koji svi turisti koji dolaze u Lombardu mogu ponijeti sa sobom kao uspomenu, ali i reklamu za ovaj predivan kraj, za naselje Lombardu.

5. POPIS LITERATURE

1. Fazinić, N.: Lumbarda na otoku Korčuli: Zbornik radova I., Posebna izdanja, Velika Gorica, 2007.
2. Fazinić, N., Lumbarda na otoku Korčuli: Zbornik radova II., Posebna izdanja, Velika Gorica, 2007. - 2008.
3. Mirošević, N., Lumbarajski grk, Nova stvarnost, Zagreb, 2012.
4. Grupa autora, Moć boje – Kako su boje osvojile svijet, Etnografski muzej, Zagreb, 2009.
5. Jakubin, M., Likovni jezik i likovne tehnike, Educa, Zagreb, 1999.
6. Huzjak, M.: Učimo gledati 1, 2, 3, 4, priručnik likovne kulture za učenike razredne nastave i priručnik za učitelje, Školska knjiga, Zagreb, 2002.
7. Vrnik – Otok kamenog blaga:
<https://gorgonija.com/2017/07/14/vrnik-otok-kamenog-blaga/> (20.8.2020.)
8. Otok Korčula, Dalmacija:
<http://www.ikorculainfo.com/hr/> (23.8.2020)
9. Digitalni tisak:
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15060>(5.9.2020.)
10. DTG printer – PolyprintTexJetEcho – Direktan printer za tisak na majice:
<https://geadata.hr/proizvod/dtg-printer-polyprint-texjet-echo/> (5.9.2020.)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO- TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD
OZRAČJE NASELJA LUMBARDA KAO POTICAJ ZA KREIRANJE KOLEKCIJE
UZORAKA ZA TEKSTIL

MARIJETA MARKOVINA

Zagreb, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO- TEHNOLOŠKI FAKULTET

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

OZRAČJE NASELJA LUMBARDA KAO POTICAJ ZA KREIRANJE KOLEKCIJE
UZORAKA ZA TEKSTIL

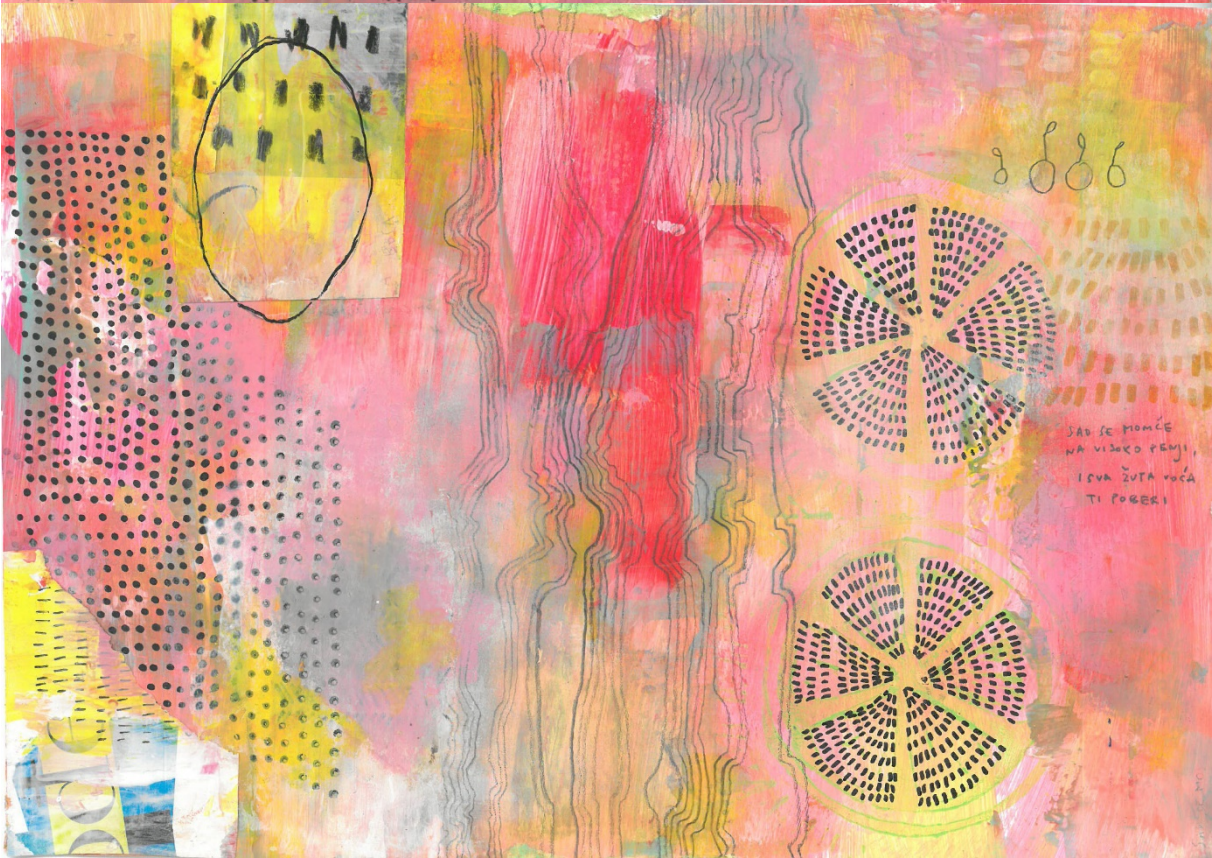
Mentorica:

red. prof. art. Andrea Pavetić

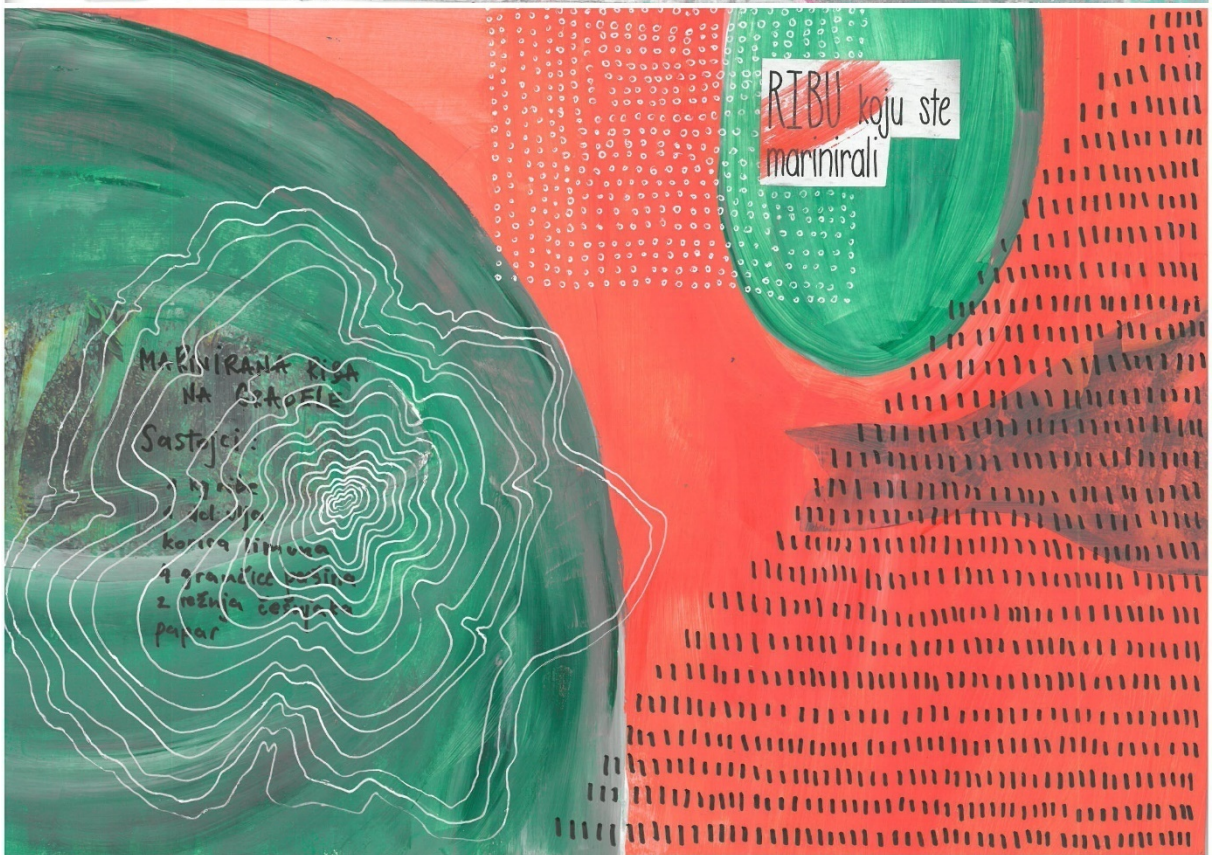
Studentica:

MARIJETA MARKOVINA 0117229198

Zagreb, rujan 2020.

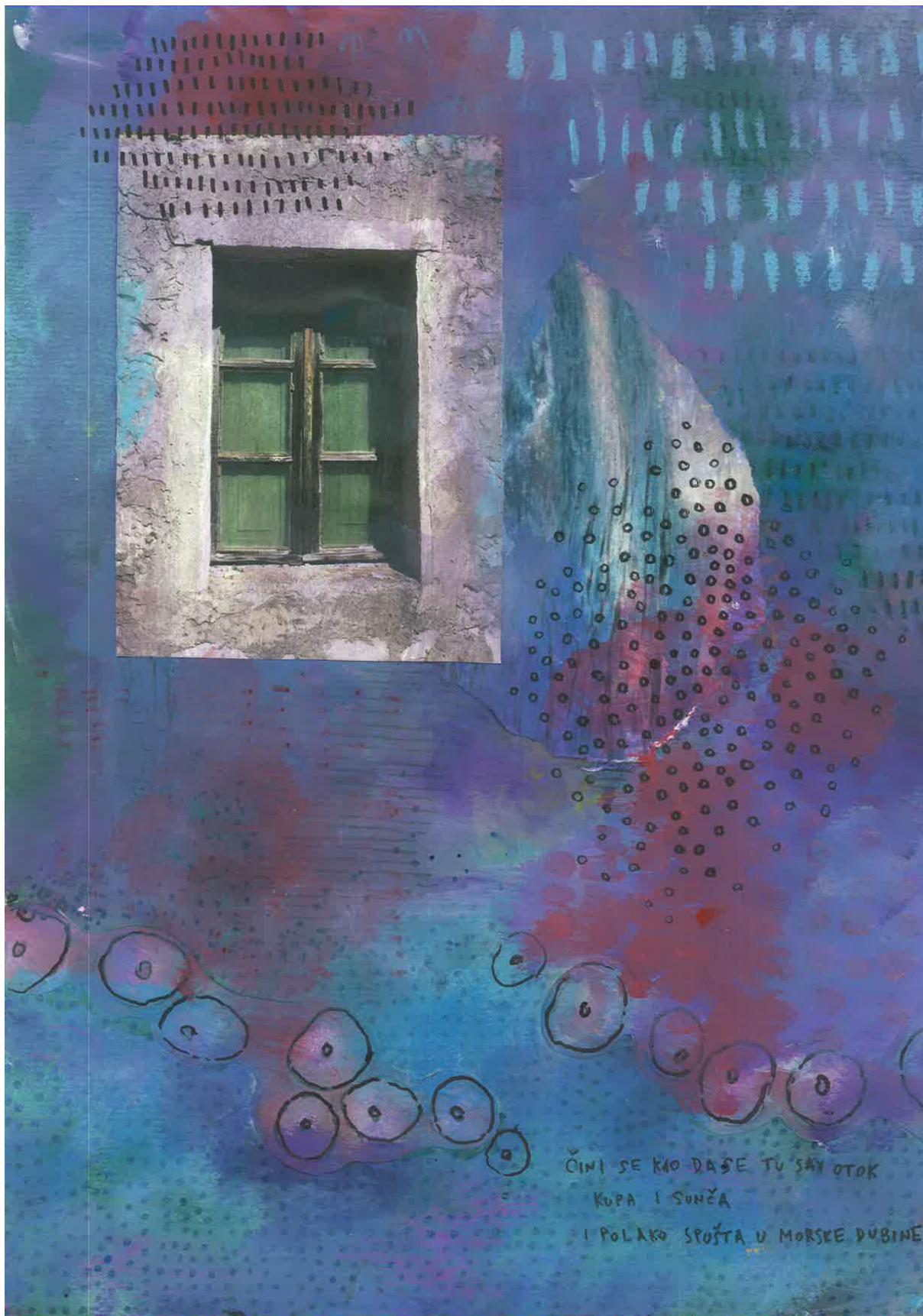
ЈАД СЕ ПЛОЊЕ
НА ВИЈУКО РЕЈИ,
И СВА ЖУТА РОЌА
ТИ ПОБЕРИ

ČINI SE KAO DA SE TU SAV OTOK
KUPA I SUNČA
I POLAKO SPUŠTA U MORSKE DUBINE

